

Projektbeskrivelse

Dataunderstøttet Klimatilpasning

1. Formål og baggrund

1.1. Baggrund

KL har en højt profileret politisk agenda for klimatilpasning, senest udtrykt ved dannelsen af Center for Klima og Erhverv. Klimatilpasning er også en del af regeringens store satsning på klima, en samlet landsdækkende plan for klimatilpasning forventes i 2021-2022.

Kommunerne er ansvarlige for indpasning af klimatilpasning i kommuneplaner og lokalplaner, og myndighed for alle tilladelser efter kyst-, natur-, landzone-, fredning-, boliglove og mange flere. Hertil kommer ansvar for udvikling af landdistrikterne, erhvervslivet og infrastruktur. Kommunerne er godkendermyndighed for alle private klimatilpasningsprojekter.

Mange af kommunens beslutninger og investeringer skal stå i årtier, måske i århundreder. Derfor skal kommunerne planlægge og handle i forhold til det fremtidige klima. Projekter, der sikrer klimatilpasning, er her og nu-opgaver, men i kommunes planlægning tænkes der langt ud i fremtiden.

Kommunerne er både skaber og forbrugere af alle typer klimadata, tekniske temaer og grunddata. Der er mange eksperter i statens styrelser og hos private aktører, men ingen, der som kommunerne arbejder tværgående og helhedsorienteret med klimatilpasning.

Der er behov for udvikling af kommunal koordinering, videndeling og implementering med fokus på klimatilpasning.

Udbud og efterspørgsel på data om klimatilpasning vokser eksplosivt. Det stiller krav til koordinering af kommunernes data, både dem der skabes og dem der efterspørges. Kun ved at deltage aktivt, og med et fælleskommunalt afsæt og sigte, kan kommunernes interesser fremføres og sikres. Viden om data findes mange steder, og med den rette indsats kan denne viden aktiveres og deles mellem kommunerne. Viden om anvendelse af data, gode løsninger og forvaltning er forudsætningen for effektiv implementering i den daglige forvaltning og i kommunale klimaprojekter. Med dette projekt, og placeringen i Center for Klima og Erhverv, skabes der en platform for de fælleskommunale ønsker, viden og kræfter. Projektet skal arbejde udad på baggrund af fælles kommunale holdninger og behov, og arbejde indad med de enkelte kommuners viden og erfaringer. Med den tætte kontakt til KL's øvrige initiativer sikres genbrug af de produkter og erfaringer der gøres i andre digitale projekter. Når behovet for politisk og strategisk tænkning opstår, fx i forhold til DMP, økonomi og lovgivning, har projektledelsen nær adgang til KL's ledelse.

Dette projekt skal understøtte denne udvikling. Projektet skal løfte tre delområder:

1. Koordinering og samarbejde om data
2. Videndeling om forvaltningernes anvendelse af klimadata og
3. Implementering af løsninger

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk

Side 2 af 9

- 1. Data koordinering:** Det store fællesoffentlige digitaliseringsprojekt FODS 6.1 projekt om terræn, klima og vanddata, har vist vejen for standarder og samlet koordinering af klimadata om vand, klima og terræn. Projektet har vist, at der er potentiale for effektivisering og monopolbrud, når kommunerne koordinerer deres dataindsamling, struktur og deling. Alt tyder på, at tilsvarende projekter vil blive videreført i FODS 2021-2025. Med dette projekt vil KL kunne deltage aktivt i projekterne, og sikre kommunale interesser.
- 2. Videndeling:** Vores omverden presser os og kommunerne på en af vores kerneværdier, "at det lokale selvstyre er bedst til at løse lokale problemer". Det hævdes, at kommunerne er for små til at oppebære den rette faglige ekspertise, at de er for dårlige til vidensdeling, og at problemer har regional karakter. Det modbeviste kommunerne i perioden 2013-2016, da de sammen med vandselskaberne udviklede nye metoder til klimatilpasning mod skybrud. Videndeling er nøglen til innovation og effektivitet. Tæt samarbejde mellem kommuner, og med andre interessenter vil være en stor del af dette projekt. Eksisterende platforme som Danmarks Miljøportal (DMP), DMI-Klimaløs, Klimatilpasning.dk, GEUS m.fl. er aktuelle eksempler på interessenter, der skal søges vidensdeling med. Hertil kommer en række kommunale signaturprojekter, hvis resultater og læring skal udbredes til alle kommuner.
- 3. Implementering:** Klimatilpasning er stadig en relativ ny disciplin, eller rettere nye discipliner. I kommunerne startede implementeringen i 2013 med udarbejdelse af klimatilpasningsplaner, derefter fulgte omfattende myndighedsopgaver med kystsikring, og senest har klimatilpasning fået sit eget tema i kommune- og lokalplanlægning. Der er også et voksende behov for tværgående træk/anvendelse af data til samfundsøkonomiske analyser, multifunktionel anvendelse af arealer og anvendelse af finansielle instrumenter til projektfremme.

Klimatilpasningsdata er ikke solitære, de indgår i den skov af data, som GeoDanmark skaber på grunddata-området, og som DMP/SDFE/DMI udstiller. De indgår i det daglige arbejde med kommuneplanlægning, og i alle aspekter af opgaver i Teknisk forvaltning. Beredskabet er et andet eksempel på den tværgående anvendelse af klimadata. Aktuelt har vi set Aarhus Kommune indgå en samarbejdsaftale med SDFE om klimadata, og Odense Kommune har udviklet deres egen Klimaklar-App, som giver borgerne relevant viden om klimatilpasning direkte i hånden. For GeoDanmark samler KL i øjeblikket viden og erfaringer med brug af data til klimatilpasning og projekter med jordfordeling (MUFJO - projekter). Gennem FODS 6.1 projektet om klima, terræn og vanddata, ser vi, at kommunerne er klar til standardisering og deling, når fokus er på kommunale opgaver og værdiskabelse.

Viden om modeller, beregningsmetoder og visualisering er indsatsområder i implementeringsfasen.

Området er modent i forhold til datatilgængelighed, kompetencer i domænet og standardisering. De kommende år skal vise, at kommunerne også kan implementere og gevinstrealisere de store investeringer, der allerede er foretaget.

1.2. Formål

Formålet med dette projekt er:

1. Etablering af et hot spot (center) for viden om klimadata til anvendelse i kommunale forvaltninger
2. At samle og dele viden om metadata, datasamlinger og standarder
3. At forberede kommunerne til at modtage og arbejde med de enorme mængder af nye klimadata, der snart strømmer ind via IoT
4. Udvikle og udbrede formater og metoder, der lever op til de fælleskommunale krav til arkitektur, herunder aktivere kommunernes brug og nytte af de mange eksisterende data
5. Udarbejdelse af cases og best practices, der understøtter og letter kommunernes arbejde med klimatilpasning
6. Deltage i kommunernes projektansøgninger til større fonde og EU, i det omfang det har relation til brug/skabelse af fælleskommunale (offentlige) data
7. Udbyde kurser, efteruddannelse og specifikke konsulenttydelser.

1.3. Projektidé

Med dette projektforslag ønsker Center for Klima og Erhverv at skabe et hot spot for kommunernes viden om og behov for data til klimatilpasning.

Vi ser et stort behov for koordinering og varetagelse af kommunernes ønsker. I øjeblikket drives udviklingen af statens institutioner, DMP og en række rådgivende ingeniørfirmaer. Dygtige og kompetente partnere til kommunerne, men kommunernes koordinering af egne ønsker står svagt.

Klimatilpasning er en tværgående disciplin, men kun få store kommuner har kræfterne til at etablere funktioner, der kan binde sammen på tværs, de fleste har behov for støtte til implementering.

KL har en unik og central position. Med dette projekt kan vi opfylde et stort behov og ønske hos kommunerne, og vi får samtidig et godt afsæt for data-drevet interessevaretagelse. KL vil med dette projekt komme i front på klimatilpasningsområdet, ikke ved at skabe data som SDFE/DMI gør så glimrende, men ved at imødekomme kommunernes behov for viden om anvendelse af klimatilpasnings-data.

Som sidegevinst kan projektet, med en forventet levetid på 5 år, deltage i kommunale ansøgninger til nationale fonde og EU. Vi har set Regionerne, NST, GEUS og SDFE være hovedansøger på meget store projektansøgninger, som i høj grad beror på kommunal deltagelse, data og velvilje. Men ressourcer og viden ender i høj grad hos hovedansøgerne. Kun få kommuner har haft kræfterne til at deltage som ledende partner, men mange har deltaget som projektdeltager. Det kan dette projekt være med til at ændre, så

kommunerne kan stå i front for ansøgninger, med en stabil og troværdig central partner, som kan matche de øvrige interessenter. Deltagelse fra KL's side skal ikke finansieres af denne ansøgning, men over projekter.

1.4. Gevinster

Kommunerne bruger flere mandeår på at finde og klargøre de samme data. Viden om de andre kommuners erfaringer/klargøring vil øge genbrug af løsninger.

Mange borgere, virksomheder, ingeniører og offentlige bygherrer som Bannedanmark og Vejdirektoratet indhenter data fra kommunerne. Kommunerne udfører et stort manuelt arbejde for at imødekomme disse henvendelser. FODS 6.1 projektet har vist muligheder for digital selvbetjening, og det vil kunne spare kommunerne for mange arbejdstimer.

Videndeling vil spare mange kommuner for selv at opfinde og udvikle datagrundlaget for kommune- og lokalplanernes indhold af klimatilpasning.

Med dette projekt vil informationsniveauet om eksisterende -, nye -, og kommende data/projekter blive højnet i kommunerne, og derved effektiviseres deres arbejde med klimatilpasning.

KL's konsulenttydelser kan være med til at understøtte det nye indsatsområde.

1.5. Resultatmål

2021

- I 2021 skal der leveres en analyse af eksisterende datasamlinger, som giver kommunerne overblik.
- I 2021 skal der leveres en analyse af de vigtigste eksterne interessenters roller. Analysen udføres med det formål at tydeliggøre rollefordelingen, og finde mulige synergier i relation til kommunernes arbejde
- I 2021 skal der oprettes og drives et virtuelt netværk med fokus på data samling og implementering
- Efter år 1 skal minimum 60 kommuner kende projektet, og anvende produkter herfra
- Efter et år skal projektet levere en analyse og en rapport, som samler erfaringer fra kommunernes brug af data om klimatilpasning i deres daglige arbejde, mangler i datasamlingerne, og anvendelse af modeller, beregninger og GIS-visualisering
- I 2021 skal projektet vise deltagelse i relevante FODS-projekter, og skabe en tæt relation til DMP
- Der skal investeres tid og ressourcer i arbejdet med at analysere og klargøre en fælles standard for IoT, med fokus på klimadata.

2022 -25

- I 2022 skal projektet vise, at der er gennemført møder og uddannelse, som har givet mindst 50 kommuner et kvalitets- eller effektiviseringsløft.

- I 2022 skal der være iværksat et nøgletalsprojekt, og i 2024 skal mindst 25 kommuner være deltagende i projektet.
- I 2022 startes et spor der fokuserer på anvendelse og erfaringer med modeller, beregningsmetoder og GIS-værktøjer, dette spor løber i hele projektets levetid
- I 2023 skal projektet kunne dokumentere, at der er arbejdet med deltagelse i ansøgninger om større fonds/EU betalte projekter.
- År 2023 skal kendskabet være over 90% blandt kommunerne.
- Medio 2023 skal projektet evalueres af en ekstern organisation, på parametrene: Kendskab, leverance og relevans. En dårlig evaluering kan lukke projektet.

Projektet skal i hele perioden levere nyhedsbreve med en frekvens på 6 udsendelser pr. år. Indholdet skal være dækkende for hele projektets arbejdsområde.

2. Leverancer og succeskriterier

2.1. Modnings- og analysefasen (2021)

Det første år er hovedopgaven at udbrede kendskabet til projektet, og få den basale viden om eksisterende data udbredt til kommunerne. Projektet skal i 2021 gennemføre en grundig analyse af behovet hos kommunerne. Hvilke data efterspørges, og hvilke mangler. Hvordan skal information og struktur tilrettelægges, så det på bedste og mest effektive vis understøtter kommunernes arbejde.

En væsentlig del af implementering er bearbejdning af data, og via beregninger afprøve forskellige scenarier. Beskrivelser og erfaringer med brugen af forskellige metoder/modeller, beregningsprogrammer og GIS-visualiseringer skal indgå i projektets leverancer. I 2021 skal det være en del af interessant og dataanalysen. Senere i 2022 til 2025 skal der arbejdes i dybden med udvalgte relevante metoder og færdigheder.

For at nå ud til alle kommuner, komme hurtigt i gang og systematisere viddensdelingen, er der det første år afsat et ekstra halvt årsværk til projektkonsulenter. De følgende år er indsatsen flyttet til mere projektorienterede opgaver.

Leverancer i 2021

- En grundig behovsanalyse gennemføres.
- Etablering af netværk, og informationskanaler, der kan sikre udbredelse og forankring bredt i kommunens forvaltning.
- Indsamle erfaringer fra kommunernes brug af data om klimatilpasning i deres daglige arbejde, herunder mangler i datasamlingerne.
- Analyse af de vigtigste eksterne interessenters roller.
- Kendskabet til projektet udbredes, og der skabes faste kommunikationskanaler.
- Der søges kontakt til de største interessenter på klimadata området.
- Løbe nyhedsbreve med en frekvens på 6 udsendelser pr. år. Indholdet skal være dækkende for hele projektets arbejdsområde.
- Faglig fokus på IoT.

Succeskriterier

- Efter år 1 skal minimum 60 kommuner kende projektet.
- Efter et år skal projektet levere en rapport, som samler erfaringer fra kommunernes brug af data om klimatilpasning i deres daglige arbejde, herunder mangler i datasamlingerne.
- Projektet skal i hele perioden levere nyhedsbreve med en frekvens på 6 udsendelser pr. år. Indholdet skal være dækkende for hele projektets arbejdsområde.

2.2. Gennemførelses- og implementeringsfasen (2022-25)

I 2022--2025, skal projektet konsolidere samarbejdet om brug af klimadata. Projektet skal med afsæt i behovsanalysen fokusere på at være kommunernes data-hot-spot, stedet hvor kommuner får viden om data, søger samarbejde om data og anvendelse, søger fællesskab om standarder og nye løsninger.

Projektet skal hurtigt udvikle sig til at være en attraktiv partner ved ansøgninger til EU og fonde.

Projektet skal arbejde med relationer og tætte kontakter til de øvrige interessenter, så som DMP, DMI, SDFE, og GEUS.

Projektet skal være tæt på udviklingen indenfor IoT, satellitdata og borgerinddragelse i datafangsten. Projektet skal i den forbindelse varetage kommunernes interesser, udbrede kendskabet og deltage i arbejdet med at sikre implementering af arkitektur og standarder efter fællesoffentlige standarder.

Leverancer 2022-2025

- I forlængelse af erfaringsopsamlingen skal der iværksættes et pilot nøgletalsprojekt, med det formål, at KL kan varetage kommunernes interesser overfor staten, som ofte efterlyser data om kommunernes aktuelle indsats. Nøgletallene skal efter aftale med kommunerne være med til at understøtte og dokumentere deres arbejde med klimadata.
- Udvikle netværk, møder og tilbyde kurser/uddannelse til kommunerne.
- Projektet skal udbyde brugerbetalte kurser og rådgivningstilbud.
- Projektet skal søge deltagelse i ansøgninger om større fonds/EU betale projekter.
- Projektet skal evalueres af en ekstern organisation, på parametrene: Kendskab, leverance og relevans.

Succeskriterier

- I 2022 skal projektet vise, at der er gennemført møder og uddannelse, som har givet mindst 50 kommuner kvalitets- eller effektiviserings løft.
- I 2022 skal der være iværksat et nøgletals projekt, og i 2024 skal mindst 25 kommuner være deltagende i projektet.
- I 2023 skal projektet kunne dokumentere at der er arbejdet med deltagelse i ansøgninger om større fonds/EU betale projekter.
- År 2023 skal kendskabet være over 90% blandt kommunerne.
- Medio 2023 skal projektet evalueres af en ekstern organisation, på parametrene: kendskab, leverance og relevans. En dårlig evaluering kan lukke projektet.

Projektet skal i hele perioden levere nyhedsbreve med en frekvens på 6 ud-sendelser pr. år. Indholdet skal være dækkende for hele projektets arbejds-område.

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk

Side 7 af 9

2.3. Gevinstrealiseringsfasen

Gevinsterne høstes løbende i kommunerne.

Internt i KL skal der samles dokumentation for projektets relevans for udbud af kurser og konsulentydelse, og indirekte søges dokumentation for relevansen i forhold til interessevaretagelse.

Projektets gevinster måles indirekte ved at måle på kommunernes tilfredshed, og villighed til at deltage i netværk, og betalte møder og kurser.

Leverancer
<ul style="list-style-type: none"> • Netværk, information, møder og kurser.
Succeskriterier
<ul style="list-style-type: none"> • Tydelig relevans og kommunal deltagelse.

3. Budget

Aktivitet/år	2021	2022	2023	2024	2025	I alt
Projektkonsulenter	1.100.000	700.000	700.000	700.000	700.000	3.900.000
Projektkonsulent IoT	67.000	50.000	34.000			151.000
Nøgletals konsulent		200.000	200.000	200.000	200.000	800.000
Netværksomkostninger	133.000	100.000	100.000	100.000	100.000	533.000
Ansøgninger EU/Fonde		200.000	200.000	200.000	200.000	800.000
Kommunal deltagelse	100.000	150.000	150.000	100.000	100.000	600.000
Øvrige omkostninger	100.000	100.000	116.000	200.000	200.000	716.000
Samlet finansiering	1.500.000	1.500.000	1.500.000	1.500.000	1.500.000	7.500.000

Finansiering

Projektbevillingen finansieres af puljen afsat til projekter i delprogrammet Klima og ressourcer under Kommunernes Digitaliseringsprogram 2021-2025.

4. Tidshorisont

Projektet forløber i perioden 2021-2025.

5. Risikovurdering af projektet

Projektets succes afhænger af en hurtig udrulning af projektets funktion som samlingspunkt for fælles kommunal viden og standardisering. Kommunikation og synlighed er nøglefaktorer for succes.

Den største risiko for projektet er manglende forventningsafstemning. Projektet skal ikke være udførende på projekter, projektet skal samle – dele -og implementere viden om klimadata. Projektet skal over tid udvikle sig til at udbyde konferencer, kurser, specifikke konsulentydelse og partnerskaber for større projektansøgninger. Derved udfyldes et hul i markedet.

Konkurrence fra andre interessenter kan svække projektets relevans. Regionerne og private aktører søger indflydelse på området. En række statslige styrelser ser store muligheder for at få nye ressourcer og opgaver.

Manglende synlighed, faglig styrke og fokus på de kommunale ønsker udgør risiko momenter, og derfor er disse temaer indlagt i leveranceplanen og succeskriterierne.

Konkurrence fra andre interessenter skal imødegås ved hjælp af alliancer med KTC som fortaler og garant for kommunal opbakning og relevans. Derudover er DMP i særlig grad en alliancepartner der skal plejes, og DANVA skal ligeledes være en stærk og tæt partner for projektet. Endelig er der på et højere niveau relationen til KOMBIT, KL's IT kyndige kontorer og nærheden til KL's daglige interessevaretagelse og relationerne til de tekniske direktører.

6. Interessentvurdering

Kommunerne efterspørger målrettet kommunal fokus på anvendelige data, metoder og standarder. Mange kommuner er selv gået i gang med dele af opgaven, de forventes at være positive for deling af løsninger. Der skal hurtigt søges kontakt til kommunale fyrtårne, og her er de tre største byers samarbejde og viden centrale.

Flere styrelser i miljø-, erhverv- og klimaministerierne arbejder med klimadata, de søger ofte samarbejde med KL, og det forventes, at de vil være positive overfor et fast kontaktpunkt. De vil tilsvarende være positive overfor de muligheder, der er for direkte implementering af klimadata. Samarbejdet med staten foregår især gennem FODS projekterne, og KL byder i øjeblikket ind med relevante emner, som dette projekt kan og skal være interesseret og deltagende i.

Særligt DMI og GEUS er store leverandører af relevante og opdaterede data. Hertil kommer DANVA som er økonomisk og faglig stærk og tæt partner. Endelig ses DMP som en afgørende samarbejdspartner. Det forventes, at de 4 vil være positive medspillere.

Regionerne byder sig til som ny spiller på området, det skal imødegås.

7. Organisering

Projektet forankres i Center for Klima og Erhverv, og udføres i samarbejde med Digitalisering og Teknologi med henblik på at indarbejde den fælles kommunale arkitektur og arbejdsmetoder i det kommunale valg og den kommunale udvikling af IT-produkter. Projektleder er chefkonsulent Lars Kaalund.

Projektet refererer til programstyregruppen for Klima og ressourcer under Kommunernes Digitaliseringsprogram 2021-2025.

Projektet skal afrapportere om projektets status og fremdrift til styregruppens møder, som holdes 3-4 gange årligt.

Fra år til år skal programstyregruppen foretage en prioritering af hvilke initiativer, der skal igangsættes og arbejdes med. KL's bestyrelse vil hvert år få forelagt en samlet sag for det kommunale digitaliseringsprogram, hvori indgår det kommende års indsats og økonomien i hvert delprogram, så det dermed er muligt løbende af foretage justeringer og prioriteringer.